

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **T. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 8. 2006, č. j. 56 Az 71/2006 – 48,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 12. 6. 2006, č. j. 56 Az 71/2006 – 28, zamítl jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu žalobkyně směřující proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 2. 2006, č. j. OAM-63/VL-07-11-2006, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Přezkoumávaným rozhodnutím zamítl žalovaný žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Své zamítavé rozhodnutí odůvodnil žalovaný zjištěním, že žadatelka neuvedla skutečnosti svědčící o tom, že by v zemi původu mohla být pronásledována z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona. Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí správního orgánu bylo vydáno v souladu se zákonem.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dál jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, dovolávajíc se důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

a navrhovala, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně podala návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 7. 8. 2006, č. j. 56 Az 71/2006 – 49, návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce zamítl a současně ji vyzval, aby ve lhůtě 15-ti dnů ode dne doručení usnesení (výzvy) odstranila nedostatek svého podání ze dne 14. 7. 2006 spočívající v tom, že není zastoupena advokátem, ačkoliv sama nemá právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Stěžovatelku poučil, že v případě nevyhovění výzvě, Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne. V odůvodnění usnesení konstatoval, že v řízení nebylo věrohodně a dostatečně prokázáno, jaké jsou majetkové poměry stěžovatelky neboť ta, ačkoliv v ČR žije již řadu let na soukromé adrese, nesdělila k výzvě soudu, jakým způsobem a v jaké výši platí nájem ubytovateli či pronajímateli a jak si opatřuje finanční prostředky na svou výživu a ošacení. Stěžovatelka vyplnila toliko formulář (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech), ve kterém sdělila, že nemá příjem z pracovního či obdobného poměru, není zaměstnána ze zdravotních důvodů, což doložila lékařskou zprávou. Uvedla rovněž, že nemá žádný jiný příjem, ať již z podnikání či z hmotného a sociálního zabezpečení a nemá ani žádný další majetek. Majetkové poměry manžela nesdělila, neboť ten údajně nežije s ní ve společné domácnosti. Uvedla dále, že má dluh vůči Z. P. ve výši 7000 Kč (poplatky za exekutora v rámci restituce bytu). S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl krajský soud k závěru, že stěžovatelce nelze ustanovit bezplatného zástupce z řad advokátů, neboť neprokázala, že jsou u ní dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

Vycházejí z toho, že návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce byl zamítnut, vyzval soud tímž usnesením stěžovatelku k předložení dokladu o jejím zastoupení advokátem s poučením, že podle ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. je v řízení o kasační stížnosti proti napadenému rozsudku před Nejvyšším správním soudem zastoupení advokátem povinné.

Proti tomuto usnesení podala stěžovatelka včas kasační stížnost, v níž se zamítnutím návrhu na ustanovení zástupce nesouhlasila. Namítala, že formulář 060 (potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech) od soudu obdržela jen v českém jazyce, a proto prosí o překlad textu formuláře do arménského jazyka, aby se mohla vyjádřit a přiložit své důkazy. Připomněla, že Krajský soud v Brně žádala o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů a tlumočnicka do arménského jazyka. Vyslovila přesvědčení, že postupem krajského soudu byl porušen článek 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Správnímu orgánu vytýkala, že porušil ustanovení § 17 správního řádu, podle něhož účastníci se mohou dát zastupovat advokátem nebo jiným zástupcem, kterého si zvolí. V této souvislosti vytýkla jak správnímu orgánu tak soudu porušení článku 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod: „Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka“. Vyslovila přesvědčení, že toto její právo bylo také porušeno, neboť nemluví a špatně rozumí česky, takže přítomnost tlumočnicka od samého počátku vyšetřování byla nutná. Nepřítomnost advokáta a tlumočnicka měla za následek jednostranné hodnocení situace a byla tak porušena ustanovení §§ 3, 4, 14, 15 a 17 správního řádu, zejména zásada, že všichni účastníci mají v řízení rovná procesní práva a povinnosti. Stěžovatelka žádala o odklad účinnosti napadeného rozhodnutí.

Žalovaný v písemném vyjádření k oběma kasačním stížnostem (tedy jak proti napadenému rozsudku o věci samé, tak proti usnesení o zamítnutí návrhu

na ustanovení zástupce) popřel oprávněnost jejich podání a vyslovil přesvědčení, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek a usnesení soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Odkázal na obsah správního spisu, zejména na vlastní podání, které stěžovatelka učinila během správního řízení a na vydané rozhodnutí. Připomněl, že stěžovatelka cituje zákonná ustanovení, která měla být správním orgánem a soudem porušena, aniž k tomu uvádí jakoukoliv skutkovou argumentaci. V kasační stížnosti proti napadenému usnesení se domáhá opakovaného zaslání formuláře 060 s překladem jeho textu do arménského jazyka, přičemž zmíněný formulář v českém jazyce řádně vyplnila a evidentně mu porozuměla. Žalovaný proto souhlasí se závěrem soudu, že neprokázala předpoklady pro ustanovení zástupce. Žalovaný namítá rovněž nepřijatelnost obou kasačních stížností podle ustanovení § 104a odst. 1 s. ř. s., neboť tyto svým významem podstatně nepřesahují vlastní zájmy stěžovatelky. Odkazuje v této souvislosti na judikát Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006. Žalovaný rovněž dodává, že stěžovatelka má možnost legalizovat svůj pobyt na území ČR za podmínek zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb., přičemž bezplatnou pomoc může získat u některé z nevládních organizací, jak o tom byla již v azylovém řízení poučena. S ohledem na uvedené skutečnosti žalovaný navrhuje odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost, či pro absenci povinného právního zastoupení, jinak jejich zamítnutí pro nedůvodnost.

Dne 25. 10. 2006 byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti proti napadenému usnesení o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce.

K otázce přípustnosti této kasační stížnosti Nejvyšší správní soud podotýká, že podle jeho konstantní judikatury v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srovnej rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 – 41, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 486/2005).

Nejvyšší správní soud tedy shledal podanou kasační stížnost přípustnou a proti tomuto procesnímu rozhodnutí i přijatelnou a napadené usnesení přezkoumal v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka ve své kasační stížnosti uplatnila. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Ačkoliv stěžovatelka v kasační stížnosti výslovně nečiní odkaz na příslušné ustanovení soudního řádu správního, jehož se dovolává, lze z obsahu kasační stížnosti dovodit, že ji podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když má za to, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku týkající se její žádosti o ustanovení advokáta, a z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť uvádí, že formulář – vzor 060 – dostala v českém jazyce.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný názor, ale tento je nesprávně vyložen. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající

v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném usnesení Krajského soudu v Brně neshledal. Kasační stížnost proto není důvodná.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. může předseda senátu navrhovatel (zde stěžovatelce), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citace uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů.

V případě řízení o kasační stížnosti (zde proti napadenému rozsudku o věci samé) je zastoupení advokátem povinné, takže posuzování druhé z uvedených podmínek nepřichází v úvahu. Proto se Krajský soud v Brně před vydáním napadeného usnesení zabýval toliko splněním první zákonné podmínky, tj., zda jsou u stěžovatelky dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Vyžadoval proto od stěžovatelky doklady potvrzující její osobní, majetkové a výdělkové poměry a s ohledem na skutečnost, že již řadu let bydlí v ČR na soukromé adrese, požádal ji též o sdělení, jakým způsobem a v jaké výši platí své bydlení a jak si opatřuje finanční prostředky na svou výživu a ošacení. Požádal ji, aby svá tvrzení doložila listinnými důkazy. Podle zmíněného ustanovení lze totiž dovodit předpoklady pro osvobození od soudních poplatků jen u toho účastníka, který doloží, že nemá dostatečné prostředky.

Stěžovatelka, která žije v ČR od roku 1992, na výzvu soudu psanou v českém jazyce, vyplnila bezchybně psanou češtinou formulář – potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v němž uvedla, že je rozvedená a žije v P. na adrese P. x, V. x. Není zaměstnána ze zdravotních důvodů (pánevní záněť) neboť od ledna 2006 neustále trpí zdravotními potížemi, jež ji zcela brání v možnosti se zaměstnat. V rubrice – výdělkové a majetkové manžela žadatele, s nímž žije ve společné domácnosti stěžovatelka uvedla jméno a příjmení: T. B., nar. x. x. x a dále proškrtala údaje o zaměstnavateli či výši jeho příjmů. V rubrice závazky uvedla jako oprávněnou dceru S. B., nar. x. x. x, žijící s žadatelkou ve společné domácnosti s tím, že k tomuto dítěti nemá zákonnou vyživovací povinnost. V rubrice dluhy označila věřitelku Z. P., jíž dluží 7000 Kč (poplatky za exekutora v rámci restituce bytu). Na písemný dotaz soudu, jakým způsobem a v jaké výši platí své bydlení a opatřuje si finanční prostředky na výživu a ošacení, stěžovatelka nereagovala.

Nejvyšší správní soud ve shodě se závěry Krajského soudu v Brně konstatuje, že údaje stěžovatelky uvedené v citovaném potvrzení o osobních, finančních a majetkových poměrech jsou natolik neúplné a tím i nevěrohodné, že neposkytly krajskému soudu náležitý podklad pro úvahu, zda jsou u stěžovatelky dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatelka tvrdí, že nemá žádný majetek a příjmy, aniž by současně doložila, z čeho žije, tj. jak hradí náklady na stravu a své další osobní potřeby a především též na ubytování. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na výpověď stěžovatelky učiněnou do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu, v níž mj. uvedla, že s manželem, s nímž se rozvedla, protože měl dítě s jinou ženou, žijí stále v ČR, konkrétně v Praze, kde koupili menší domek. Pokud měli doklady v pořádku, měli též byt, stěžovatelka měla úklidovou firmu a manžel zednickou. O azyl žádají oba již podruhé, v současné době

chtějí s manželem znovu uzavřít sňatek, neboť společně pečují o dceru manžela S., kterou hodlá stěžovatelka adoptovat. Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že stěžovatelka nesdělila soudu úplné a pravdivé informace o svých majetkových poměrech, zejména o svých příjmech, event. o příjmu jejího bývalého manžela, který s ní žije ve společné domácnosti a jemuž pomáhá s výchovou jeho nezletilé dcery, neboť rodina nepochybně musí disponovat finančními prostředky na své živobytí.

Za této situace Nejvyšší správní soud sdílí názor krajského soudu, že u stěžovatelky nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a tudíž ani předpoklady pro ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů, neboť stěžovatelka nesplnila povinnost doložit soudu věrohodným způsobem, že nemá dostatečné prostředky, když její tvrzení o majetkových poměrech byla shledána neúplnými a nevěrohodnými. Nesplnila tak jednu z podmínek uvedených v § 35 odst. 8 s. ř. s. pro možnost ustanovit jí zástupce z řad advokátů.

K námitce stěžovatelky akcentující jazykovou verzi soudem zaslaného formuláře (v jazyce českém) o němž stěžovatelka až v kasační stížnosti uvádí, že tomuto jazyku příliš nerozumí, nutno uvést, že toto její tvrzení je zcela nové, neboť v řízení před krajským soudem potřeba ustanovit stěžovatelce tlumočníka a to ani pro překlad písemností zasílaných soudem, nevyšla najevo. Stěžovatelka podala proti rozhodnutí žalovaného o odmítnutí její žádosti o udělení azylu včas žalobu, která je velmi obsáhlá, podrobná a psaná bezchybnou češtinou. V žalobě stěžovatelka o ustanovení tlumočníka do jazyka arménského nepožádala a neučinila tak ani jiným svým podáním adresovaným soudu. Neznalost českého jazyka a nutnost ustanovení tlumočníka nevyplývala z její kasační stížnosti proti rozsudku uvedeného soudu ze dne 12. 6. 2006, č. j. 56 Az 71/2006 – 28, který byl stěžovatelce doručen rovněž v českém jazyce. Na něj stěžovatelka reagovala kasační stížností, psanou rovněž v českém jazyce a ani v tomto podání o tlumočníka nepožádala. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, rozhoduje-li soud při splnění podmínek § 51 s. ř. s. o věci samé bez nařízení jednání, není nutné ustanovovat účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, nevyšla-li potřeba ustanovení tlumočníka pro řízení před soudem v takovém případě ani jinak najevo (rozsudek NSS ze dne 22. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 18/2003). Obdobně bylo judikováno ve věci sp. zn. 6 Azs 10/2003 – rozsudek ze dne 15. 10. 2003, podle něhož reaguje-li cizinec v řízení před soudem na úkony soudu činěné v českém jazyce svými podáními činěnými rovněž v českém jazyce, nejsou dány důvody stanovené v § 18 odst. 2 o. s. ř. (použitého přiměřeně pro toto řízení podle § 64 s. ř. s.) pro ustanovení tlumočníka, neboť taková potřeba v řízení nevyšla najevo. Stěžovatelka v řízení reagovala na úkony soudu perfektně psanou češtinou, o tlumočníka nikdy nepožádala a taková potřeba tudíž nevyšla v řízení najevo. I formulář 060 vyplnila v českém jazyce a ani v této souvislosti neuvedla, že by mu neporozuměla a nemůže tudíž plně reagovat na výzvu soudu. Za této situace, i s ohledem na délku pobytu stěžovatelky v ČR – 15 let, námitka týkající se neznalosti českého jazyka a potřeby ustanovení tlumočníka nemůže obstát. Podle názoru Nejvyššího správního soudu tudíž nedošlo k porušení práva stěžovatelky uvedeného v článku 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod krajským soudem, neboť stěžovatelka nikdy neprohlásila, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání a má tudíž právo na tlumočníka.

Obecnou námitku porušení ustanovení správního řádu shledal Nejvyšší správní soud nedůvodnou, neboť v řízení před krajským soudem se uplatňují procesní postupy uvedené v soudním řádu správním, resp. Podpůrně v občanském soudním řádu, a správní řád na úkony soudu v soudním řízení nedopadá; krajský soud je tudíž nemohl porušit.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že v postupu a rozhodnutí krajského soudu neshledal žádná pochybení a nezjistil ani namítané porušení ústavního práva stěžovatelky na právní pomoc. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl jako nedůvodnou.

Na stěžovatelce bude, aby pokud nepožádá znovu o ustanovení zástupce z řad advokátů, aby k výzvě soudu předložila doklad (plnou moc) udělenou advokátu, který ji bude v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 6. 2006, č. j. 56 Az 71/2006 – 28, zastupovat.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšnému žalovanému v tomto stádiu řízení žádné náklady nevznikly a stěžovatelka v řízení nebyla úspěšná, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu